

Sygn. akt VI ACa 280/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Aldona Wapińska

Sędzia SA – Małgorzata Kuracka

Sędzia SO (del.) – Andrzej Turliniński (spr.)

Protokolant: – sekr. sądowy Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 22 listopada 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów i nałożenie kary

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 14 stycznia 2013 r., sygn. akt XVII AmA 71/11

I oddala apelację;

II zasądza od (...) S.A. w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 grudnia 2010 roku Nr (...) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKiK, pozwany) po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko powodowi – (...) S.A. z siedzibą w W. na podstawie art. 26 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działanie powoda polegające na stosowaniu w ogólnych warunkach ubezpieczenia - autocasco postanowienia o treści : „Rozliczenie szkody może nastąpić w oparciu o: (...) 2) kosztorysową wycenę w systemie (...) według średnich stawek za roboczogodzinę obowiązujących na terenie odpowiadającym adresowi zameldowania lub siedziby przedsiębiorcy, bez uwzględnienia podatku VAT, opłat celnych i innych kosztów (...)”, które jest postanowieniem umownym tożsamym z postanowieniem wpisanym na podstawie art. 479⁽⁴⁵⁾ k.p.c. do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 1265 i nakazał jej zaniechanie – pkt I decyzji.

W pkt 2 decyzji Prezes UOKiK na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów nakazał powodowi publikację pkt I sentencji niniejszej decyzji na koszt powoda na stronie internetowej

przedsiębiorcy w ciągu 30 (trzydziestu) dni od daty uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji, w ten sposób, że odnośnik do treści decyzji powinien zostać umieszczony na stronie głównej (...) oraz utrzymywanie jej na przedmiotowej stronie internetowej przez okres 2 (dwóch) miesięcy od daty opublikowania na stronie internetowej, a ponadto nakazał publikację pkt I sentencji decyzji na koszt powoda na jednej z pięciu pierwszych stron dziennika o zasięgu ogólnopolskim ze średnim nakładem dziennym w wysokości co najmniej 100 000 (sto tysięcy) egzemplarzy w module obejmującym co najmniej 25% strony, czcionką nie mniejszą niż 11 (jedenaście) pkt. w ciągu 30 (trzydziestu) dni od daty uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji.

Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów nałożył na powoda karę pieniężną w wysokości 620 935 złotych, płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie określonym w punkcie I sentencji decyzji – pkt III decyzji.

Od powyższej Decyzji powód – (...) S.A. z siedzibą w W. złożył odwołanie, wnosząc o wstrzymanie wykonania Decyzji na podstawie art. 479³⁰ k.p.c. oraz uchylenie Decyzji w całości lub jej zmianę w zakresie wysokości nałożonej kary.

Zaskarżonej Decyzji powód zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego poprzez naruszenie art. 805 § 2 k.c.;
2. naruszenie prawa materialnego poprzez naruszenie art. 824 § 1 k.c. w zw. z art. 361 § 2 k.c.;
3. naruszenie prawa materialnego poprzez naruszenie art. 5 k.c.

Pozwany w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 14 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie na podstawie następujących ustaleń i rozważań.

Powód – (...) S.A. z siedzibą w W. prowadzi działalność gospodarczą m.in. w zakresie ubezpieczenia casco pojazdów lądowych, w tym obejmujących szkody w pojazdach samochodowych.

W obrocie z konsumentami powód stosował następujące wzorce umowne:

- Ogólne Warunki Ubezpieczenia Pojazdów - Autocasco przyjęte Uchwałą Zarządu Nr (...) z dnia 26 marca 2008 r.,
- Ogólne Warunki Ubezpieczenia Pojazdów - Autocasco przyjęte Uchwałą Zarządu Nr (...) z dnia 8 maja 2009 r.,
- Ogólne Warunki Ubezpieczenia Pojazdów - Autocasco przyjęte Uchwałą Zarządu Nr (...) z dnia 10 czerwca 2009 r.,
- Ogólne Warunki Ubezpieczenia Pojazdów - Autocasco przyjęte Uchwałą Zarządu Nr (...) z dnia 23 września 2009 r.,
- Ogólne Warunki Ubezpieczenia Pojazdów - Autocasco przyjęte Uchwałą Zarządu Nr (...) z dnia 14 października 2009 r.

W § 23 ust. 1 pkt 2 wskazanych wyżej wzorców umownych zawarte było postanowienie umowne o następującej treści: „Rozliczenie szkody może nastąpić w oparciu o: (...) 2) kosztorysową wycenę w systemie (...) według średnich stawek za roboczogodzinę obowiązujących na terenie odpowiadającym adresowi zameldowania lub siedziby przedsiębiorcy, bez uwzględnienia podatku VAT, opłat celnych i innych kosztów [...]”.

Analizując stosowane przez powoda postanowienie Sąd ustalił, że w Rejestrze klauzul niedozwolonych prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów pod numerem 1265 znajduje się postanowienie o następującej treści: „Wycena kosztów naprawy obejmuje: a) koszt robocizny ustalony wg wartości netto (bez

uwzględnienia podatku) w oparciu o: - naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez (...) S.A., - średnią stawkę za 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu, pod warunkiem braku możliwości dokonania naprawy na terenie działalności ww. jednostki; b) koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy, itp..) ustalonych na podstawie katalogów (...) lub innych uznanych przez (...) S.A. [...]”.

Sąd ustalił, że przychód powoda w 2009 roku z tytułu prowadzonej przez niego działalności gospodarczej wyniósł 730 512 336 złotych.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie oryginałów bądź kopii dokumentów, które zostały złożone do akt sprawy, a zgodność przedstawionych kopii dokumentów z oryginałem nie była kwestionowana, jak również w oparciu o niesporne, bowiem wyraźnie, bądź milcząco przyznane twierdzenia stron, które nie budziły wątpliwości co do ich zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy.

We dług Sądu Okręgowego w Warszawie odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie, gdyż podniesione zarzuty pozostawały bez związku z istotą sprawy.

Stosownie do treści art.24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.5)).

W niniejszej sprawie bezsporne było, że powód stosuje we wzorcu umownym – ogólnych warunkach ubezpieczenia autocasco klauzulę o treści : „Rozliczenie szkody może nastąpić w oparciu o (...) 2) kosztorysową wycenę w systemie (...) według średnich stawek za roboczogodzinę obowiązujących na terenie odpowiadającym adresowi zameldowania lub siedziby przedsiębiorcy, bez uwzględnienia podatku VAT, opłat celnych i innych kosztów(...)”. Bezsporne było również, że w rejestrze klauzul niedozwolonych wpisana jest pod poz.1265 klauzula o treści: „Wycena kosztów naprawy obejmuje: a) koszt robocizny ustalony wg wartości netto (bez uwzględnienia podatku) w oparciu o: - naprawcze normy czasowe określone przez producenta pojazdu lub inne, uznane przez (...) S.A., - średnią stawkę za 1 roboczogodzinę, stosowaną na terenie działalności jednostki terenowej, która zawarła umowę ubezpieczenia lub w miejscu naprawy pojazdu, pod warunkiem braku możliwości dokonania naprawy na terenie działalności ww. jednostki; b) koszty części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy, itp..) ustalonych na podstawie katalogów (...) lub innych uznanych przez (...) S.A. (...)”.

Powód nie kwestionował również, że obie te klauzule są identyczne w zakresie wywoływanych skutków:

- oparcia się przy obliczaniu wysokości świadczenia na niejasnych kryteriach nieznanymi ubezpieczającemu;
- generalnej odmowie pokrycia części kosztów naprawienia szkody w zakresie podatku VAT, opłat celnych i innych nieokreślonych kosztów.

Według Sądu Okręgowego istotą abuzywności jest czynienie przez przedsiębiorcę użytku z posiadanego prawa w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interes konsumenta. Pozbawienie konsumenta występującego w roli ubezpieczonego, który poniósł szkodę możliwości kontroli prawidłowości i realności wyliczenia świadczenia ubezpieczeniowego, jak również możliwości kompensaty części ponoszonych przez niego kosztów w celu naprawienia szkody, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza jego interes. Powód w przedmiotowym zapisie z góry założył, że ubezpieczony nie poniesie kosztów podatku VAT, opłat celnych i innych kosztów, naprawiając pojazd samodzielnie przy użyciu części „z nielegalnych lub nieudokumentowanych źródeł”.

Stosowanie przez powoda postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, stanowiło zatem naruszenie art.24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zasadne było zatem rozstrzygnięcie zawarte w pkt I i II zaskarżonej Decyzji.

Zdaniem Sądu ze względu na treść art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów istniały, co do zasady, podstawy do nałożenia kary pieniężnej.

Odnosząc się do zarzutów odnośnie wysokości nałożonej kary, Sąd zważył, że stosownie do treści art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, należało uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Wbrew zarzutom powoda, pozwany uzasadniając wymiar kary nie powołał się na „Wyjaśnienia w sprawie ustalania wysokości kar pieniężnych za stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”, lecz na konkretne okoliczności sprawy. Nawet jeśli w swojej praktyce posługiwał się on wewnętrznymi dokumentami o charakterze wytycznych to nie ma to znaczenia.

Z uwagi na pierwszoinstancyjny charakter postępowania przed sądem ochrony konkurencji i konsumentów ostateczny wymiar kary podlega ocenie wyłącznie w oparciu o kryteria określone w art.111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, niezależnie od przyjętej przez Prezesa UOKiK metodyki.

W rozpoznawanej sprawie powód stosował ogólne warunki zawierające przedmiotową klauzulę od 1 maja 2008 r., a zatem przez okres ponad dwóch lat poprzedzających wydanie Decyzji. Ponadto praktyka ta dotyczyła ofert kierowanych na terenie kraju do znacznej liczby konsumentów. Należało zatem uznać, że okres i stopień naruszenia ustawy był znaczny.

Również niekwestionowana przez powoda umyślność jego działania stanowiła jedną z „okoliczności naruszenia przepisów ustawy”, która powinna być brana pod uwagę przy wymiarze kary.

Uwzględniając zatem przytoczone wyżej okoliczności, a także fakt, że kara stanowi zaledwie 0,85 % jej maksymalnego ustawowego wymiaru, Sąd uznał, iż brak było podstaw do przyjęcia, że wymierzona przez pozwanego kara jest zbyt wysoka.

Z tych względów Sąd odwołanie oddalił wobec braku podstaw do jego uwzględnienia (art.479^{31a} § 1 k.p.c.).

O kosztach postępowania Sąd orzekł stosownie do wyniku sporu, zasądając na rzecz pozwanego koszty zastępstwa procesowego według norm przepisanych (art.98 k.p.c.).

Od wydanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyroku powód złożył apelację. Zaskarżył wyrok w całości zarzucając mu:

1. naruszenie prawa procesowego tj. przepisu art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia przez Sąd zebranych w sprawie materiału dowodowego co miało bezpośredni wpływ na wynik postępowania;
2. naruszenie przepisu prawa procesowego tj. przepisu art. 328 § 2 k.p.c. poprzez wadliwe sporządzenie uzasadnienia wyroku polegające m.in. na braku odniesienia się do wszystkich okoliczności sprawy, w tym merytorycznej oceny zarzutów odwołania oraz lakoniczności samego uzasadnienia, które to naruszenia uniemożliwiają kontrolę instancyjną zapadłego rozstrzygnięcia;

3. z ostrożności procesowej powód zarzucił wyrokowi także naruszenie prawa materialnego tj. przepisu 479^{31a} k.p.c. poprzez brak dokonania merytorycznej oceny decyzji Prezesa UOKiK.

W związku z powyższymi zarzutami oraz treścią uzasadnienia apelacji powód wniósł o uchylenie w całości decyzji Prezesa UOKiK lub alternatywnie o zmianę decyzji poprzez uznanie przez Sąd, iż stosowanie postanowienia o treści wymienionej w decyzji nie narusza zbiorowych interesów konsumentów, a w konsekwencji nie może być podstawą do nałożenia kary pieniężnej oraz obowiązku publikacji ogłoszeń o takowym naruszeniu.

W ocenie powoda Sąd Okręgowy nie dokonał pełnej analizy merytorycznej sprawy oraz zupełnie pominął argumentację (...) S.A. przedstawioną zarówno w trakcie postępowania administracyjnego, jak i przed Sądem Okręgowym. Sąd Okręgowy, zdaniem powoda, naruszył szereg przepisów postępowania oraz dyspozycję przepisu art. 479^{31a} k.p.c., o czym świadczy uzasadnienie wyroku. Według wnoszącego apelację merytoryczne rozpoznanie przez Sąd Okręgowy wniesionego odwołania ograniczyło się tylko i wyłącznie do porównania zapisów podobnej klauzuli istniejącej w rejestrze klauzul niedozwolonych do klauzuli stosowanej przez powoda bez dogłębnej analizy skutków obu zapisów oraz całości zgromadzonego materiału dowodowego.

Zdaniem (...) S.A. uzasadnienie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wskazuje jednoznacznie, że Sąd ten nie uwzględnił i nie odniósł się do całości materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, w tym do materiału dowodowego zebranego w postępowaniu administracyjnym przed Prezesem UOKiK.

(...) S.A. zwróciła również uwagę, że podjęcie określonego rozwiązania procesowego powinno być uzależnione przede wszystkim od stopnia wadliwości decyzji Prezesa UOKiK. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie określił natomiast w sposób szczegółowy, czy wydana przez Prezesa UOKiK decyzja jest wadliwa prawnie, czy też takiej wady nie posiada, odwołując się jedynie do ogólnych przesłanek, które nie odnoszą się do konkretnych okoliczności niniejszej sprawy.

Strona powodowa nie zgodziła się również z twierdzeniem wskazującym, że postanowienie stosowane w Ogólnych Warunkach Ubezpieczenia Autocasco (...) S.A. odnoszące się do naliczania VAT, jest podobne do klauzuli niedozwolonej nr 1265 wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych. (...) S.A. wskazywało, że postanowienie zawarte w Ogólnych Warunkach Ubezpieczenia AC (...) S.A. ma inne znaczenie i treść niż klauzula wpisana do rejestru pod numerem 1265. Strona powodowa wskazała, że w kwestionowanym przez Prezesa UOKiK postanowieniu rozliczenie szkody może, ale nie musi nastąpić w oparciu o kosztorysową wartość w systemie (...) według średnich stawek za roboczogodzinę obowiązujących na terenie odpowiadającym adresowi zameldowania lub siedziby przedsiębiorcy, bez uwzględnienia podatku VAT, opłat celnych i innych kosztów. Postanowienie które jest wpisane do rejestru klauzul abuzywnych wskazuje natomiast na to, że zakład ubezpieczeń obligatorjnie dokonuje wyceny kosztów naprawy według kosztów „części zamiennych i materiałów według wartości netto (tzn. bez uwzględnienia podatku, cła, akcyzy, itp...) ustalonych na podstawie katalogów (...) lub innych uznanych przez (...) S.A.". Powód wskazał, że różnica pomiędzy obligatoryjnością stosowania danego postanowienia a fakultatywnością jego stosowania jest różnicą diametralną, rzutującą na całkowitą wykładnię danego postanowienia. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wbrew ciężącemu na nim obowiązkowi, nie odniósł się w ogóle do powyższej kwestii, mającej kluczowe znaczenie dla uznania danej klauzuli za tożsamą z klauzulą wpisaną do rejestru, co winno w konsekwencji skutkować uchyleniem wyroku. Powód wskazał przy tym, że oprócz określenia cech wskazujących na tożsamość obu klauzul Sąd Okręgowy powinien wskazać, czy zakwestionowane przez Prezesa UOKiK postanowienie wzorca mogłoby nadal stanowić w razie zawarcia umowy „źródło wykreowania konkretnego uprawnienia lub obowiązku sprzecznego z klauzulą dobrej wiary.”

Powód wskazał również na istnienie okoliczności, odnoszących się do poszczególnych kar i środków represji zawartych w decyzji Prezesa UOKiK, które zostały utrzymane w mocy przez Sąd I instancji.

Strona powodowa zaskarżyła zasadność i adekwatność zawarcia w decyzji Prezesa UOKiK obowiązku publikacji sentencji tejże decyzji na stronie internetowej powoda przez okres dwóch miesięcy oraz jej publikacji na jednej z pięciu

pierwszych stron dziennika o zasięgu ogólnopolskim. Zdaniem powoda obowiązek ten jest nieadekwatny do stopnia naruszenia prawa.

Poza tym powód został w niniejszej sprawie obciążony kosztami finansowymi, w wysokości, która jest dla niego dotkliwa a zarazem odczuwalna. Tego rodzaju środek połączony z wpisaniem klauzuli powoda do rejestru klauzul niedozwolonych jest zdaniem powoda wystarczający i spełnia swoją podstawową, prewencyjną funkcję. Obowiązki publikacyjne są zbyt daleko idącą represją i nie są odpowiednie zarówno co do typu naruszenia, stopnia winy, jak i czasu stosowania przez powoda wadliwego postanowienia.

Ponadto powód wskazał, iż nie stosuje już zakwestionowanego przez Prezesa UOKiK postanowienia i tym samym jego działanie nie prowadzi obecnie do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Według powoda celem publikacji jest de facto rozpowszechnienie przez przedsiębiorców czytelnej informacji, wskazującej na to, jakie zasady powinny być przez nich stosowane, aby były zgodne z prawem i zachęciły do prokonsumenckich rozwiązań. Powód wskazał, że tego rodzaju informacja zostanie odebrana przez inne zakłady ubezpieczeń przez samo nałożenie kary na powoda i wpisanie jego klauzuli do rejestru klauzul abuzywnych, który jest rejestrem jawnym i powszechnie dostępnym dla osób trzecich, w tym podmiotów prowadzących działalność konkurencyjną do działalności powoda.

Niezależnie od tego powód zakwestionował wysokość nałożonej kary pieniężnej uznając ją za zbyt wygórowaną. Sąd Okręgowy w ogóle nie odniósł się do argumentacji, która wskazywała, iż powód uznawał swoje działania za zgodne z prawem opierając się na konkretnych przepisach prawa. Celem działania powoda nie było nigdy naruszenie zbiorowych interesów konsumentów, a jedynie stworzenie konstrukcji prawnej, która nie prowadziła do nadużywania prawa podmiotowego w sposób sprzeczny z jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem i zasadami współzycia społecznego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja nie jest uzasadniona, a zaskarżony nią wyrok okazał się prawidłowy. Wbrew stanowisku wyrażonemu w apelacji Sąd Okręgowy nie naruszył przy rozstrzygnięciu sprawy ani przepisów prawa materialnego ani procesowego.

Powód błędnie zakwalifikował przepis art. 479^{31a} k.p.c. do przepisów prawa materialnego, podczas gdy reguluje on materię prawa procesowego określając warianty brzmienia sentencji wyroku w zależności od oceny zasadności odwołania. Jak wiadomo Sąd Okręgowy oddalił odwołanie co związane było z merytoryczną oceną zaskarżonej decyzji pod kątem wniesionego odwołania. W takim wypadku jako podstawę prawną rozstrzygnięcia miał obowiązek podać przepis art. 479^{31a} § 1 k.p.c. i uczynił to w końcowej części sporządzonego uzasadnienia. W świetle treści tego przepisu Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddala odwołanie od decyzji prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia.

Oddalając odwołanie Sąd Okręgowy dokonał merytorycznej oceny decyzji Prezesa UOKiK w świetle przesłanek wskazujących na stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w przywołanym w uzasadnieniu wyroku przepisie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.).

W tym miejscu należy zauważyć, że w świetle przeprowadzonych rozważań powód w apelacji przedstawił wyłącznie zarzuty naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa procesowego tj. art. 233, 328 § 2 i 479^{31a} k.p.c. Natomiast nie podniósł zarzutu naruszenia prawa materialnego, w szczególności przepisu art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy okik. Jednak z uwagi na to, iż w uzasadnieniu apelacji powód prezentuje stanowisko, według którego objęte decyzją postanowienie stosowane w Ogólnych Warunkach Ubezpieczenia Autocasco w zakresie naliczania podatku VAT nie jest podobne do klauzuli niedozwolonej wpisanej w dniu 17 września 2007 r. pod numerem 1265 do urzędowego rejestru klauzul

niedozwolonych w istocie rzeczy pogląd ten jest równoznaczny z zarzutem naruszenia prawa materialnego. Dlatego Sąd Apelacyjny uznał za konieczne ustosunkowanie się do niego.

Przypomnieć trzeba za Sądem Okręgowym, że stosownie do treści art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy okik zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Przez praktykę taką rozumie się godzące w te interesy bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. Jak podkreśla się w literaturze „stosowanie niedozwolonych postanowień, wpisanych do rejestru, we wzorcach umów zawsze narusza zbiorowe interesy konsumentów. Z istoty tej praktyki wynika bowiem, iż jest to zachowanie przedsiębiorcy, które nie ma sprecyzowanego adresata i godzi w interes każdego potencjalnego konsumenta, który mógłby zostać związany treścią wzorca zawierającego takie postanowienia lub aktualnego konsumenta, do którego wzorec zawierający postanowienia znajduje zastosowanie” (tak Komentarz do ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pod red. Prof. Tadeusza Skocznego Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2009, str. 969 numer brzegowy 68). Jak z tego wynika działanie w sposób określony w cytowanym przepisie zawsze jest bezprawne i godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Podkreślić należy, że zakazane z mocy art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy okik jest nie tylko stosowanie postanowień wzorców uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu OKiK i wpisanych do urzędowego rejestru, ale także klauzul o zbliżonej treści, których stosowanie wywiera taki sam skutek, jak stosowanie klauzuli wpisanej do tego rejestru. Zaakceptowanie odmiennego poglądu przyczyniłoby się do obchodzenia przez przedsiębiorców przepisów art. 385¹ k.c. i art. 479⁴⁵ k.p.c. i w konsekwencji prowadziło do podważenia skuteczności całego systemu ochrony konsumentów przed abuzywnymi klauzulami wzorców umów.

W wydanym wyroku Sąd Okręgowy dokonał wykładni hipotezy klauzuli z zaskarżonej decyzji oraz klauzuli wpisanej do urzędowego rejestru pod nr 1265 i doszedł do wniosku, że są one identyczne w zakresie wywoływanych skutków – między innymi polegających na generalnej odmowie pokrycia części kosztów naprawienia szkody w zakresie podatku VAT, opłat celnych i innych nieokreślonych kosztów. Sąd Apelacyjny zgadza się z tą interpretacją Sądu Okręgowego i uznaje ją za własną. Rozszerzając argumentację Sądu Okręgowego należało wskazać, że oba postanowienia zostały wprowadzone do obrotu prawnego dla unormowania identycznych stosunków prawnych – ubezpieczeń autocasco w zakresie rozliczenia szkody w oparciu o wycenę kosztorysową bez uwzględnienia podatku VAT (tzw. cena netto), opłat celnych i innych kosztów. Ponadto obie klauzule wpływają na te same interesy konsumentów, za które trzeba uznać prawo do uzyskania odszkodowania w rozmiarze pokrywającym całość poniesionej szkody, a różnice w ich brzmieniu dotyczą szczegółowego elementu, za który należy uznać sposób ustalenia średniej stawki za roboczo-godzinę naprawy pojazdu. Wszystko to również świadczy o zbieżności treści obu klauzul.

W tym miejscu trzeba zaznaczyć, że do porównania przyjęto wyłącznie rozwiązania obu postanowień odnoszące się do ustalenia stawki za roboczo-godzinę bez uwzględnienia podatku VAT. Jak bowiem wynika z uzasadnienia decyzji, zastrzeżenia prezesa UOKiK dotyczyły właśnie tego elementu postanowienia, którego cała jednostka redakcyjna została wpisana do części rozstrzygającej decyzji.

W świetle przedstawionych rozważań zbyteczna okazała się poczyniona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku analiza dotycząca naruszenia w wyniku stosowania przez powoda zakwestionowanego postanowienia wzorca umowy dobrych obyczajów w kontekście bezprawności jego działania, a także rażącego naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Ustalona za pomocą wykładni tożsamość klauzuli nr 1265 z rejestru ze stosowaną przez powoda w zupełności wyczerpuje przesłanki z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy okik definiujące jedną z form praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Stosowanie tej praktyki jest zakazane co wynika bezpośrednio z brzmienia art. 24 ust. 1 ustawy okik.

O rozbieżności obu postanowień nie świadczy natomiast to, że postanowienie stosowane przez powoda jedynie uprawniało o do stosowania zasad obliczania szkody uznanych za niedozwolone, podczas gdy postanowienie wpisane

do rejestru pod poz. 1265 obligowało przedsiębiorcę do stosowania tych zasad. W obu przypadkach, w hipotetycznych, najmniej korzystnych dla konsumenta stanach faktycznych oba postanowienia przyznają przedsiębiorcom prawo do rozliczenia szkody według cen netto, bez uwzględnienia podatku VAT, ponieważ w oparciu o analizowane postanowienie pochodzące z oferty powoda, w każdym przypadku może on oprzeć to rozliczenie na cenach netto. Wbrew twierdzeniu apelacji świadczy to o istnieniu zbieżności analizowanych klauzul. Natomiast to czy powód wykorzystuje tę zasadę rozliczenia szkody w praktyce czy nie posługuje się nią jest bezprzedmiotowe dla rozstrzygnięcia sprawy, podobnie jak przyczyny jego decyzji w tym przedmiocie podejmowane w konkretnych przypadkach (por. w tej kwestii wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie sygn. akt VI ACa 117/10 o VI ACa 1271/11).

W związku z tym nie jest zasadne żądanie powoda wskazania przez Prezesa UOKiK, bądź Sąd przynajmniej jednego faktu uchybienia prawu na skutek zastosowania postanowienia będącego przedmiotem zaskarżonej decyzji. Niedopuszczalne jest bowiem już samo wprowadzenie do obrotu prawnego, oferowanie konsumentom umów na warunkach wzorca z niedozwolonym postanowieniem wpisanym już do urzędowego rejestru.

Odnosnie do zarzutów apelacji naruszenia w rozstrzygnięciu sprawy w pierwszej instancji przepisów art. 328 § 2 k.p.c. i art. 233 k.p.c. należało uznać, że nie są one zasadne.

Sąd Okręgowy samodzielnie, prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy na podstawie zebranego i omówionego materiału dowodowego oraz określił istotę sporu i na tych podstawach wybrał właściwe dla rozstrzygnięcia przepisy oraz przeprowadził prawidłową subsumcję stanu faktycznego pod konkretne przepisy, a także wyłożył logicznie i racjonalnie motywy wydanego wyroku. Wszystko to powoduje, że wyrok ten poddaje się kontroli instancyjnej. Sąd odniósł się do wszystkich istotnych okoliczności sprawy, natomiast powód nie wskazał w apelacji dowodu, który jego zdaniem powinien być przeprowadzony, a który przeprowadzony nie został. W istocie rzeczy jego stanowisko jest polemiką z rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego i pośrednio z wydaną w sprawie decyzją prowadzoną przy użyciu argumentacji, która nie przekonała Sądu Apelacyjnego.

Biorąc pod uwagę wszystkie przedstawione wyżej okoliczności sprawy w pełni uzasadnione okazało się utrzymanie w mocy przez Sąd nałożonej na powoda kary pieniężnej oraz nakazu publikacji pkt I decyzji na jego koszt w ogólnokrajowym, poczytnym dzienniku.

Kara pieniężna w kwocie 620.935 zł, co do której nałożenia spełnione zostały przesłanki z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy okik została przez Sąd Okręgowy skontrolowana pod kątem zasadności jej wysokości w oparciu o art. 111 ustawy okik. Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do jej obniżenia z uwagi na długotrwałość stosowania stwierdzonej w decyzji praktyki, jej rozległość oraz adekwatność kary do przychodu powoda w 2009 r. Z wyjątkiem OWU pojazdów autocasco przyjętych uchwałą Zarządu Nr (...) obowiązujących od 1 listopada 2008 r. do 30 maja 2009 r. pozostałe cztery OWU pojazdów autocasco z klauzulą niedozwoloną funkcjonują w obrocie odpowiednio od maja, czerwca września i listopada 2009 r. do chwili obecnej.

Co prawda powód podniósł, że cztery wzorce umowne nie są już stosowane, jednak twierdzenie to nie zostało w żaden sposób udowodnione. Niedozwolona praktyka jest więc długotrwała, a ponadto rozległa z uwagi na ogólnopolski zasięg działalności powoda i wprowadzenie abuzywnych klauzuli do pięciu OWU.

Powodowi można również postawić zarzut winy w postaci niedbalstwa z powodu nie brania pod uwagę w prowadzonej działalności wpisów do urzędowego rejestru klauzul abuzywnych.

Wymierzona kara nie może być poczytana za zbyt dolegliwą w stosunku do rozmiaru jego działalności gospodarczej, ponieważ stanowi jedynie 0,085% przychodu powoda w 2008 r. i 0,85% kary maksymalnej.

Również wybrany w decyzji środek usunięcia skutków zakazanej praktyki okazał się adekwatny do rodzaju uchybienia. Skoro bowiem praktyka trwa do chwili obecnej konieczna może być zmiana umów zawartych z konsumentami, którzy o nieprawidłowościach z tego tytułu będą mogli się dowiedzieć z publikacji decyzji w prasie docierającej do szerokiego kręgu odbiorców.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny działając na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację nie znajdując podstaw do jej uwzględnienia.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono stosownie do jego wyniku na podstawie art. 99 i 108 § 1 k.p.c.